

MAGYAR

DOHÁNYJUSÁG.

Előfizetési ár

MAGYAR DOHÁNYJUSÁG-
Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványval minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:
Budapest, V. Alkotmány-
utca 27, I. em. 15.

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYJUSÁG-
Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.
Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványval minden
postahivatalnál eszközölhető.
SZERKESZTŐSÉG:
Budapest,
Váci-körút 35. szám.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap.

TARTALOM: Előfizetési felhívás. — A dohány-
mag. Irta: D. V. — Miért éretlen a dohány? Irta:
A m b r u s g a z d a. — »Megjegyzések a dohány szá-
rítására vonatkozólag« című cikkhez. Irta: M. M. Anar-
cson. — A rossz égésű dohányokról. Irta: Stein-
walter Ödön dohánybev. hiv. kezelő Szegeden. —
Az orsz. gazdasági egyesület dohánytermelési szakos-
tályának ülése. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

Márczius hó 1-től új előfizetést nyitunk.
Tisztelettel kérjük azon t. előfizetőinket, akik-
nek előfizetésük e hó végéig lejárt, szivesked-
jenek az előfizetést mielőbb meghosszabbítani,
nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.
Teljes példányokkal az év elejétől még mindig
szolgálhatunk.

Előfizetési ár:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 „
Negyed évre 1 „
A Magyar Dohányjusság kiadóhivatala.

A dohánymag.

Lapunk derek munkatársa, A m b r u s
g a z d a, mely álnév alatt — már csak
eláruljuk — Ambrus József kis-oroszi
plébános lappang, igen helyesen és tap-
pintatosan jegyezte meg lapunk f. é.
4-ik számában, »Mit mondott a finansz-
miniszter« cz. vezércikkében, hogy a be-
váltott dohánynak csupán csekély szá-
zaléka használható és nevezhető jónak
és igen nagy százaléka oly rossz, hogy
sem belföldi gyártásra, sem pedig kive-
vitelre nem használható.

Arra kell tehát a fősulyt fektetni,
hogy a dohány minősége megjavít-
tassék.

No tehát hogyan javítsuk meg
azt? kezdjük az elején; első sorban
csináljunk jó magot. A jó magcsinál-
láshoz pedig úgy fogjunk, mint én azt
már igen gyakran mondtam, — hogy
különálló magtepeket kell felállítani
minden dohánytermelő gazdának és
soha ne termesse azt azon a földön,
a melyen a dohányt termesztí, mert
abból a jelen rossz viszonyoknál fogva
jó magot nem várhat, mert az ott sem
ki nem fejlődik, sem meg nem ér-
teik és csakis úgy válhatnak jó, maggá,
ha azt első rendű kintinó, jó televe-
nyes, trágyás földbe vetjük, mely ösz-
szel fel lett ásva, jól megmivelve és
ezenkívül is még kitünő nevelésben ré-
szesítjük; nevezetesen: 4—5-ször meg-
kapáljuk, esetleg száraz időben meg is
öntözzük. Ebből azután olyan érett mag
válhatik, melyre első sorban szüksé-
günk van.

Szükség van arra, még pedig nagy,
mert:

Ez évben vannak megyék, ahol
ugyszólván egyetlenegy érett csomó
dohányra nem lehet akadni. Ezek pe-
dig olyan megyék, ahol sok dohány

terem. — E jelenség ugyan nem egé-
szén új, de évről évre oly rohamosan
harapózik el, hogy ennek minden
áron gátot kell vetni. — mert már a
netovábbját érte el. Egész megyékben
éretlen a dohány, mely mult évben a
késő őszi hónapokban termett, mint-
hogy csak későn állott be a kedvező
idő. E dohány zölden maradt, tele
nedvességgel és most el is pusztult,
sok a helyszínén, legtöbb a beváltóhi-
vatalban, a hová e dohányok már a
megromlás mirigyével jöttek.

Ezen a bajon segíteni kell és se-
gíteni lehet, mert nem csak éghajlatunk
szeszélyének, változatosságának tulaj-
donítható ezen, mondhatni rémes baj,
hanem annak is, hogy a dohányfajok-
nak azon részénél, melyeknek a meg-
érése tovább tart, magjaink el vannak
fajozva. Elvitázhatlan tény az, hogy a
talaj nagyon befolyásolja a dohány-
levelet és magot.* A jól kezelt mag
ugyanazon talajban évről évre csak
jobb lehet, épen olyan jó, mint a minő
rossz most s a keverésnél fogva korcs
és erőtlen.

A dohánymag az olajnövények vál-
fajához tartozik, úgy mint a repce,
len, gomborka stb. olajnövények, melyek
csak akkor épek és olajt bőven tartal-
mazók, ha teljesen érettek, de ha te-
szem azt, a repcét zölden levágjuk,
léha az és fénytelen és csiraképesége
is gyenge; holott ha az meg van érve,
sulyos és dús olajtartalommal bír, csira-
képesége is erős; ilyennek kell lenni
a dohánymagnak is, hogy abból erő-
teljes rásza legyen.

Az éretlen dohánymagból válnak a
gyöngö, törpe palánták, melyekből érett
dohány alig válhatik.

Itt az idő, a midőn minden jóra-
való gazda a melegágy készítéséhez
lát. Igyekezzünk azt lehetőleg úgy elké-
szíteni, amint e helyen írjuk; vizsgál-
juk meg behatóan a meglévő magot,
rostaljuk és szórjuk meg úgy, hogy
minden silány és könnyű mag belőle
kiessék és hogy csak a nehéz, fényes,
domboru, tökéletes ép mag kerüljön
vetés alá. Ez az, amit a jelen körülmé-
nyek közt tenni kell.

A mult esztendőben általam ajánlt,
melegágybani sorvetés kitünőnek bizo-
nyult. Fölhivom erre újból a dohány-
termelők figyelmét, annyival is inkább,
mivel az semmi fáradság és költségbe

nem kerül. A sorba vetett palántának
felette nagy előnye van, a szórva ve-
tett felett, amennyiben amannak gyö-
kerei az üres sorok közé terjedhet-
nek, holott emez rendkívüli sűrűségé-
nél fogva egyik szár a második fonó-
dik és satnyául, görbén fejlődik; ezért
történik az, hogy mikor egy szálát
akarunk kihuzgálni, tetemes mennyi-
ségben jönnek kifelé; továbbá, hogy
minden gyökér nélkül, czérnaszál vé-
konyaságuk maradnak és így lesznek
ezen nyurgaságukban elültetve.

A szórva vetett palántát még rit-
kítani is nagyon bajos, mert nincs
helye az ember ujjának sem, hogy közé
férjen, a tulságos sűrűségénél fogva.
Mert bármennyire is kevertetik a mag
elszórás előtt földdel, vagy bármí más-
nemű anyaggal, mindig olyan sűrű
az, mint a gyp, de a sorba vetett
könnyen ritkítható, a mennyiben mind-
két oldal felől az üres sor elég héza-
got képez arra nézve, hogy ujjaink
közé férjenek és tetszésünk szerint
ritkíthatjuk.

A sorba vetett palánta csak ritka
esetben fog a melegágyról elpusztulni,
úgy a mint igen gyakran elpusztulnak
az eddig divó szórtan vetett palánták,
melyek legtöbb esetben csak tulsűrűs-
güknél fogva is el szoktak veszni, ker-
tész nyelven elreplüni.

A sorvetés igen könnyű dolog:
három centiméternyi távolságokban vo-
nalt huzunk és ebben a vonalban hin-
tegetjük be két ujjunk közé vett kis
tálacskából az összekevert magot és a
midőn egy melegágy ily formán be-
lett vetve, könnyű lapát formával la-
pitjuk meg, úgy hogy a mag kissé be-
nyomuljon, illetve betakarassék; e mü-
tét után finom szűrőlocsolóból langyos
viz és trágyalé-keverékkel gyöngéden
meglocsoljuk és betakarjuk. Ha ily for-
mán fogunk eljárni, biztos lehet a do-
hánytermelő közönség, hogy azon gya-
kori panasza: hogy a rásza elvész, nem
fog előfordulni és abba a szerencsés
helyzetbe jövünk, hogy idejébe ültet-
hetünk, még pedig erőteljes, izmos és
gyökeres palántát, mely elültetés után
azonnal gyarapodni és növekedni fog,
nem mint azon vékony, gyökérnélküli,
nyurga palánta, mely csak nagy nehe-
zen fogamzik és roppant lassúsággal
indul növésnek, mialatt a föld meg-
gazosodik, minthogy a még nagyon
gyöngö palántát nem lehet megkapálni,
ami amazoknál teljesen ki van zárva.
A feldozás is, az ily erős palántáknál

* Lásd ide vonatkozólag Dr. Wagner László
»Dohányművelés, dohány- és szivargyártás« című ki-
tünő munkáját. II. szakasz, 13. l.

feleslegessé lesz, amint különben is minden jóra való termelő tudja, hogy a földözás nem sokat ér.

Az erős palántánál a netáni földözást harmadnapra meg lehet, meg kell tenni, mert azon rászta, mely ezekből harmadnap után silány, fonnyadt maradt, annak helyébe irtalomban nélkül másikat tehetünk, de amazoknál azt nem lehet tenni, mert akkor többet kellene kiföldözni, mint a mennyit meghagyunk; ezek még harmadnapra alig számbavehető életrevalóságot mutathatnak és így várni kell 5-6-od napig, vagy még tovább, a midőn már a növénynek indult palántát a gyom elárnyékolja és el is nyomja s ha meg is fogamzik, apró és silány leveleket hoz. Azért tehát nem lehet eléggé ajánlani az erős palánta készítését, melyet szerintem a sorvetés által érhetünk el legkönnyebben.

D. I.

Miért éretlen a dohány.

Sok a panasz mind a bevaltó-tiszttség, mind a termelők részéről, hogy a múlt évben sok éretlen, zöld dohányt szállítottak be a termelők, dacára annak, hogy a múlt évi ősz elég hosszú s elég kedvező is vala a száritásra.

E panaszok valódiságáról magam is meggyőződtem mind a csomózás, mind pedig a mázsalás alkalmával, s midőn ennek okát kérdezém, egyszerűen a következő lakonikus választ nyertem: »Hát mert nem barnult meg, mert így maradt.« Vak paradé, vak paradé. Nesze semmi, fogd meg jól. Ilyen ez a válasz is.

Az én is tudtam, s tudom is, hogy azért zöld, mert sárga vagy barna nem lett. De az a kérdés kérdése: miért nem barnult meg sok dohány? vagy is, mi az oka, hogy zölden maradt? mi az oka, hogy a különben szép alakú, egészséges dohány nem lett I., II. osztályu, hanem III., meg kihányás?

Ezen kérdésekre az igazi és egyszerű felelet ez: mert a dohány éretlen volt! És itt rögtön elő áll a másik kérdés is: miért volt éretlen a dohány? Ezen kérdésre akarok most felelni, s az éretlen dohányok valódi okára mutatni, tisztelettel intve, kérve kedves dohánytermelő atyámfiait: szíveljék már meg egyszer komolyan azokat, a miket mi ide ebbe az újságba néptünk hasznára. oktatására írkalunk, írkalunk. Hiába való minden írás, oktatás, ha nincs a ki figyeljen rá, s a ki kövesse azt, szóval: ha nincs a ki tanuljon; pedig a tanulás ráfer a legöregebb dohánytermelőre is; hisz még a jó pap is holtig tanul.

Tehát mi oka annak, hogy a dohány zölden maradj?

A melegágy, vagyis jobban mondva a melegágy hiánya, nem létezése. Szinte látom, mint rázza sok atyafi tagadólag ősz fejt s deres bajusza alól oly gyuronyos mosolyt látta, hogy szinte megijedne sok ur ember tőle. Pedig még erre is azt mondom kedves atyafi, hogy mégis csak a melegágy hiánya az oka a zöld dohánynak! Ugy ám!

Néptünk egyáltalán nem szeret melegágyakkal bibeledni, mert azt tartja, sok a baj és költség vele. Lehet, hogy kissé több dolog van vele, mint a hideg ágyval; az is lehet, hogy drágább mint a hideg ágy. De a melegágyra fordított költség nem egy, hanem lsten tudja, hány évre való. Mindezen fáradságot és csekély kiadást a melegágy egyetlen egy évben bőven megtartalozza, megfizeti. Mint lehet olcsón jó melegágyakat készíteni, azt igen szépen megírta a »M. Doh.-Újság«-ban Lángh Ferencz tisztelt barátom uram Tolnárol. Vajha százan, ezren követnék tanácsát.

Tehát a dohánytermelő legnagyobb része — legalább vidékünkön — hideg ágyat használ palánta nevelésre. Ezt is eléggé mos-

tohán kezeli. A hideg ágy készítéséhez kedvező idő mellett csak márciusban foghat. A minő időjárásunk jelenleg van, könnyen meg lehet, hogy csak március végével szánhatja vagy áshatja föl a palántás ágyat. Ime most március negyedike van — midőn e sorokat írom — és még erős fagy és hó fedi a földet; s ez tarthat még e hó végéig is. Mi történik akkor a palántás ágyval? Kezdjük áprilisban földelni. Már szinte előre félek, hogy ez évben is sok éretlen dohány lesz.

Tehát majd ha az idő engedi, előkészítjük a palántás ágyat s azután várunk, míg a föld fagyja teljesen kiment a levegő kissé megmelegszik, ekkor elvetjük a dohánymagot. Ez már áprilisban lesz; mivel pedig ezen hónapban, sőt még májusban is hidegek az éjszakák, hidegek az esők, sőt dér és fagyfó is tarthatni, a palánta növése, fejlődése lassan, nagyon lassan halad, miért is kénytelen a termelő a júniusi melegeket bevárni, mert csak ekkor fejlődhetik s erősödhetik meg a palánta az ültetésre. Ekkorra már június vége is elérkezett s a dohánypalánta még mindig a palántás ágyban fekszik, s így annak kiültetése elmarad júliusra.

Igen, de ezen hónap eleje legtöbbször száraz szokott lenni, ami ismét nem kedvező a dohányültetésre, a mi ugyan megtörténik a szárazság dacára is a locsolással. A tavaszi szelek s a június-júliusi hőség által a föld teljesen ki van száradva, s belőle a föld felső rétegeiben levő éltető nedv kiszivja, bolha s más kártékony férgek elszaporodva, ekkor a szegény palánta csak nyomorog, s nyílik, küzd élet-halálharcot hőséggel s más eleven ellenességgel. De mindez a termelőt nem zavarja, nem busítja, mert az ő kateja szerint: »a nagyboldogasszonyi eső (aug. 15.) neveli a dohányt.« S ha ezen eső elmarad? mint elmaradt a múlt évben is; akkor a későbbi neveli, ugy-e bár? De lesz is akkor zöld saláta bebalazva!

Tegyük föl, hogy az aug. 15-iki eső csakugyan pontosan beállított, mennyi ideje lesz a dohánynak a megnövesre, kifejlődésre, megérésre, leszedésre és felfűzésre? K e r e k s z á m h a t h é t, t. i. szeptember végéig, októberben már dértől s rossz időtől tarthatni, tehát már ekkor a rendes dohánynak a pajtában kell lennie. Ily rövid idő pedig elégtelen arra, hogy az a dohány tökéletesen kifejlődjék, s tökéletesen be is száradjon.

Igaz, hogy egy-két esőtől hirtelen megnő, de ennek a hirtelen megnőtt dohánynak időt is kellene engedni a teljes kifejlődésre, a rendszeres megérésre, megerősödére. De ezt nem várhatja be a gazda, mert közelg október, azért sokszor megtörténik, hogy dohánytól egyik végén kacsoznak, a másikon már török a dohányt.

Igy nem levén elég ideje a dohánynak a kifejlődésre, a rendszeres megérésre, leszedik a fiatal, nyers éretlen dohányt. Ez pedig nehezen szárad, a kötenen hamar penészedik, rohad, mert nagyon sok benne a viztartalom. Először is tehát ezen viztartalmat kell a napnak kiszívnia, s csak azután érik meg a dohány, de mivel ezen megérés már nem természetes, hanem kényszerített, a dohánynak is kényszerített, azaz zöld színe lesz. Az ilyen zölden maradt dohány sem színre sem sulyra nem üti meg a mértéket s a termelőnek nem kis kárt okoz.

Ez tehát az oka, hogy a dohány zölden maradjt vagyis éretlen E nagy bajon csakis a melegágyval lehet segíteni. A melegágy ad korai palántát; a korai palánta korai dohányt, a mely teljesen kifejlődhetik s megérhetik, azért most korán lassunk a munkához.

Munkának jó eleje

A dolognak veleje.

Ambrus gazda.

„Megjegyzések a dohány száritására vonatkozólag“ című cikkhez.

Irta: M. M. Anareson.

E lapok január hó 1-én megjelent számában W. A. dohánytermelő ur: „Megjegyz-

ések a dohány száritására vonatkozólag“ feliratu cikket közölt, a mely cikkben, az idei dohányának száritása körül észlelt megfigyeléseit reprodukálja.

Engedje meg tisztelt szerkesztő ur, hogy e tárgyhoz hozzá szóljak, de különösen, hogy ama cikkek egyes tetteit a tapasztalat és gyakorlat bonczkése alá vegyem.

Cikkirő ur háromféle dohányszáritási módot ismer.

A szabadban szárazított, a csak félig szabadban szárazított, és árnyékban szárazított, száritási eljárásokat.

Fejtegetései alapján, — mely fejtegetésekben meg van a botanikus okosbíró következtetése, mely következtetes általánosságban bármely növényre alkalmazható; de speciálisan a dohányra vonatkozólag e fejtegetések illetőleg az okozatok, melyek a cikkben leirt okoknak tulajdonítatnak, a gyakorlati tapasztalatok által megczáfoltatnak, — mondom, fejtegetései alapján a félig szabadban szárazított dohányszáritási módot: határozottan kárhoztatja. — Kárhoztatja pedig ezen száritási módot azon okból, mert dohányja simtásánál azt észlelte, hogy az így szárazított dohány színe zöld s mert sok közte a penészes és korhadt. Nézete szerint, e hibáknak oka az, hogy a dohány clorophyllje a pár napi szárazítás által a növényből el nem szállhat és a pajtába rakva, a dohányban megmarad, ez által pedig — a clorophyll tartalmú dohány fölöttébb érzékeny lévén az időjárás iránt — a fentjelzett rosz minőségű dohány keletkezik.

Tény az, hogy a növényzöldeny jelenléte rontolag hat a dohány minőségére; de hogy a clorophyll jelenléte a félig szabadban, félig árnyékban való száritásnak volna felróható, az szerintem helytelen állítás.

Nézetem szerint a cikkirő ur által a dohányon tapasztalt hibáknak kutforrásai egészen mások.

En a fűntjelzett hibákat: a dohány érettségi fokában, a dohánykezelés minőségében, a száritóhelyiségek aránytalanul csekély dimenziójában és a száritóhelyiségek elégtelen ventilációjában keresem.

Dohánytermelőink eljárása a dohány aratása körül csekély kivétellel egyöntetű, — és mert épen ezen általános an elterjedt eljárás szűli a cikkirő által jelzett hibákat: bátran következtetem, hogy nem tartozik ama kivételes termelők közé, kik a racionálisabb eljárást követik.

Főhiba termelőinknél az, hogy a dohánytőke leveleit egyszerre szedik le. — Már magából a növény kifejlődéséből okosbíró következik, hogy az előbb kifejlődött levelek hamarabb megérnek, mint a később fejlődötték; — ha tehát átlagosan érett anyagot akarunk nyerni, — a minthogy főtervevűnknek erre kell irányulni — a dohányleveleket érettségi minőségük szerint kell levetni.

Es pedig a töltögetés után, midőn az első levelek t. i. az aljevelek jó része megsárgul, az aljeveleket illetőleg a tőkének alsó 3—5 levelét, 14—18 nap mulva, midőn a derék leveleken az érettségnek általános ismert jelei: a levél megvastagodása, zsiros tapintata, és rajta márványfoltok mutatkoznak, a derék illetőleg anyaleveleket, és az anyalevelek leszedése után 6—8 nappal, a csucson levő leveleket. Ne gondoljunk azt, hogy e 6—8 nap, nem befolyásolhatja annyira a levelek érettségi fokát; mert ha tekintetbe vesszük, hogy a bugázásnak és kacsózásnak is az a jelentősége, hogy a tőke a virágfótlól és kacsóktól megszabadulva, egész életerejét és tápláló nedveit a leveleknek szolgáltatassa: természetesen fogjuk találni, hogy a csucson levelek, a már érett anyalevelek eltávolítása által, a növénynek egész tápláló erejét élvezvén, e rövid idő alatt aránytalanul sokat nyernek illetőleg érelődnek.

Ha a dohánytőke leveleitől egyszerre fosztatik meg, a különböző érettségi fokban levő összevegyített levelek épen nem adhat-

nak egyenlő minőségű anyagot, illetőleg egyenlő szintű, egyenlően ruganyos, és az idő viszonyosságainak egyenlően ellentálló leveleket.

Az így egyszerre leszedett dohány, talán kellően nem is füllesztve, sok helyen sűrűn fűzetik fel, és 2-4 napig a szabadban hagyva a hódalyba hordatják, sokszor még az elmulasztatlan forgatást sem végezve lelkiismeretesen; alkalmam volt tapasztalni, hogy ilyenkor a dohány szorosan egymás mellé rakatik, annyira, hogy a dohánylevél kocsányai egymást érik; miután pedig a dohány aránya mihamar megy, és a paja párnapi szabadbani száraztásnál rövid idő alatt megtelik, de mert a dohányfűzések mentől főbbé akasztatnak, annál szorosabban rakatnak egymáshoz: a dohány — a külső levegőtől, mely a növény természetes száradási processusánál főtényező, elzárva hibát kap. De ez még hagyján! — A legelső dohányok száradásánál az idő — mert ekkor a napnak éltető melege még leginkább érezhető (augustus elején) a levegő vízpárától mentes, még megengedi a lassu száradási processust; a dohány második felének száradásánál azonban, már más tényezők játszanak közre. A nappal rövidebb, s a nap heve sokkal kisebb lesz, az éjjelek ennél fogva hosszabbak, hűvösebbek; a nyers összeszorított dohány, nem bocsáthatván el a száradásánál ellilanol nedvanyagokat kellően, a mellett a száradástól rendszerint napokig tartó esőzések által visszatartatván, már ennél fogva is aránytalanul lassabban szárad; következnek az esős, ködös idők, a még dus nedvanyagokat tartalmazó dohány, mely különböző érettségi fokánál fogva is fölöttébb érzékeny a köd iránt: a vizgőzöket magába szívja, és — kész a dohánymiseria.

Már, sokszor olvastam e lapok hasábjai-ban is, a termelőkhez intézett azon felszólítást, hogy hozzanak helyes arányt, a termelt dohánymennyiség és a szárítással szolgáló helyiségek közé.

Tény az, hogy termelőink nagy része csak a mennyiségre dolgozik. — Ezt pedig nem lehet rosz néven venni, ez mindenesetre kötelessége illetőleg érdeke minden gazdának; nagyon rosszul fogja azonban érdektől fel az, ki a producált termény minőségi fontosságát figyelmen kívül hagyja, vagy arra kevés gondot fordít; — a ki már meglevő termény értékét helytelen kezelet vagy figyelmenl eljárás folytán csökkentti: bizony ellensége az önmagának! — Minden termelő tudja azt, hogy valamely terményének úgy lehet rá nézve gazdaságában jelentősége, ha az, a talaj minőségi fokát tekintve megadja a kellő mennyiségű terméket, és ha e terméket a lehető legjobban értékesítheti; már pedig a dohánynak értéke a kezelet milyenségétől tetélik függővé, s ha árát a beváltóhivatal adja is meg, értéket mi adunk neki otthon, mi csökkenthetjük vagy emelhetjük azt.

Ott tehát, a hol az említett penészes és korhadt dohány anyagokat — helyesebben — készítettik, a dohánytermelésnek jelentősége nem lehet, és tapasztalásból mondhatom, hogy a hol száritó helyiségekben szűkölködünk, több jövedelmet ad a kevesebb dohány, mert jobban kezelhető, mint a sok, mert a terménytöbblet térszűk folytán, az egész dohány értékét nem ritkán harmadrészzel csökkentti; s ott, hol egy hold föld 8 mm. dohányt ad, s hely is épen annyinak van: ha a többlet ugyanazon száritókban helyeztetik el, a beváltáskor kapott összeg nem lesz nagyobb mint az előző évben, mert a beváltási átlagár egalisalni fogja a terménytöbbletet, s a több dohányval csak annyit nyertünk, hogy több volt körülte az eljárási munka és költség, a végeredmény pedig ugyanaz!

Valljuk be, hogy azért vagyunk úgy elkeseredve a beváltás és beváltók ellen is, mert átlagjaink meg sem közelítik az előző évek átlagát; de vegyük tekintetbe, hogy akkor a „Kihányás” még nem létezett és a nagylevelű szívvegett dohányok II-ik osztályba is váltattak, de valljuk be azt is, hogy rosz

minőségű dohányaink a törvény betűje szerint eljárva jobban be nem válthatók s mindezeket tekintetbe véve, ha elakarjuk a hajdani dohány átlagárát érni, ne kiméljük a dohány munkálatánál a fáradságot és mint minden terményagnál: haladjunk a dohány természeténél is az idővel, a korral, mert a ki nem halad: — elmarad.

A rosz égésű dohányokról.

Dohányzóra nézve annál, hogy ha nem jól ég dohányja, alig nagyobb baj az, ha dohányja nincs. Hogy mily fontos a dohány jó égőképessége, arról a termelő úgy meg van győződve, mint a vevő, különösen elő vidéken, ahol arról van szó, hogy szivar-gyártási anyagot állítsunk elő, mivel tudva van, hogy ez utóbbi ára a közönséges pipadohányok árával jóval magasabb. A dohány jó vagy rosz égési képessége tehát annak értékesítésével szoros összefüggésben van, következőképen felelet fontos mozzanat.

Mi tevők legyünk hát, hogy jó égő dohánnyal akkor is produkáljunk, ha erre a helyi viszonyok, dohányföldünk talán nem is alkalmasak lennének?

Hogy erre felelhessünk, mindenek előtt meg kell vizsgálnunk, miben áll tulajdonképen a donány rosz égésének, a bajnak lényege.

Az ez irányban tett különféle kutatások kiderítették, hogy a rosszul égő dohányok hamvában a kali tartalom csekély, a chlortartalom ellenben aránytalanul nagy.

Ezt szem előtt tartván törekednünk kell tehát, a kali tartalmat földünkön szaporítsuk, a chlortartalmat ellenben apasszuk.

Szép, tehát az kívánatik, hogy a dohánytermelő dohányföldjéből chemiai laboratóriumot alakítsunk, a hol a földre, talán óriási gőzgéppel kavart vegyceszékben, kalit vegyítve, a chlort onnan, talán feloldás és aztán mesterséges jegeczés által, kivegyve!

Nem, kérem, van erre más eszköz is, a mely jobban felel meg a gazdasági viszonyoknak. Dr. Kossutány Tamás ur magyar-óvári gazd. akadémiái tanár a k. m. „Természetudományi közlöny” 1876. évi november havi fűzetében egy jeles értekezletben előadja azon eljárást, hogy lehetne előbbeni célt elérnünk.

Az egész nem kis dolog, körülbelül annyi, mint oly helyet, amely eddig csak biszarnyító, savanyu, vastag héju srétszöllőt előállított, olyanná átalakítani, hogy abban nem csak a korai gohér, passzatúti, rizlängen, stb. stb. kívül a bortermelésre oly kitünő királyi édes és mindezeket felülmúló érmelléki bakator szöllő sikerüljön.

Fentidézett tanár ur által közre tett értekezlet nyomán rövid kivonatban, nem érdekel nélkülinek tartom, egyet-mást elmondhatni.

A növényi tápanyag általánban, nem csak trágyázás által szaporíthatjuk a talajban, hanem az ugynevezett indirect trágyaszerek felhordásával is, azaz, ha ezzel odahatunk, hogy a talajban már meglevő tápanyagokat oldhatóká, a növény által felszívhatóká tegyük.

Ilyen az é g e t t m é s z, melyet kosárban megáztatva, srétesése és száradása után, a földre felhordjuk. Ezen mész a talajban levő kaliumot oldhatóvá teszi. Korhanydus talajra 7 métermázsa számítandó, mely anyag szélesedés időben, ősszel vagy kora tavaszszal hintessék a földre és sekélyen alászántandó, amely aztán a növénynek mintegy könnyebbíti azon képességét, hogy a kaliumot felvegye. Ezen eljárást az oly gyakorlati angolok alkalmazták, úgy hogy távolról a szántó földek höllepetteknek látszanak.

Ilyen továbbá a gipsz, melynek ugyan e fent előadott hatása van és amely anyag tehát e szerint nem csak különféle izomata Herkulesek, siró amoreték és kigyó által megfajított oroszlanok öntésére, hanem egy fontos nemzetgazdasági ág elősegítésére, használható. Ez anyagból holdanként

25—3 métermázsa számítandó, amely ápril végén vagy május elején a földre felhintendő.

Habár az előadott eljárás még kísérletileg talán bebizonyítva nincs, mégis igen valószínű, hogy ez által a dohány égését elősegíteni lehet.

A mi a tulságos arányban jelen lévő chlortartalmat illeti, alig ismerünk oly anyagot, mely annak a növény általi felvételét megakadályozná. Ez tehát nagyobb baj. Itt említett tanár által más mód van ajánlatba hozva.

A chlortartalmat oldott állapotban különösen a talajvíz által vezetetik a növény gyökeréhez. Ezt kell tehát lehetőleg megakadályozni, azt pedig alagsóvezetés, vagy talán kevesebb költséggel akként tehetjük, amint hasonló eljárás Hollandiában, ahol a talaj mély, szokásban van, t. i. ha a talajt 1/2 méter széles és tetszőleges hosszúságban pásztákné úgy szántjuk, hogy a pászta középen ugynevezett bogárhátat alakítsunk, amelybe aztán a dohánysort ültetjük, de oly formán, hogy a pászták a talaj mélyebb fekvő helyek felé essenek. Ezt aztán felváltva úgy gyakoroljuk, hogy ami egy évben hát volt, más évre barázda legyen.

Ezeket ajánlja bevezetésileg idézett tanár a roszégo dohánytalaj jó égővé tételére és habár még eddig ez irányban talán még nem történt kísérlet, saját hasznunkra, úgy hiszem, megérdemelné, legalább is kicsiben a próbát.

Tegyünk kísérleteket, próbáljunk, hogy javítsunk a dolgom*, mert már égen egy igen jóakaró uri ember, aki talán szentügy mint édes mindnyáján, termelő, vevő és fogyasztó egyaránt, kedvelte a jó égő dohánnyal, egyszer azt mondta: „Szürke színű, barátom, minden elmélet, és csak egyedül zöld az élet arany fája!”

Steinwaller Ödön.

Az orsz. gazdasági egyesület dohánytermelési szakosztályának ülése.

Mult számunkban jelezve volt, hogy az orsz. gazdasági egyesület ülést fog tartani. Az ülésen, mely közbe jött akadályok miatt nem elsején, hanem tízedikén tartatott meg, Dessewffy Aurél gr. elnökölt.

Jelen voltak a kormány részéről Graenzstein Béla miniszter tanácsos, a dohányjöv. központi igazgatóság főnöke, Alkér Gusztáv osztálytanácsos és Láng Ferenc dohánybevéltel felügyelő, továbbá Sváb Károly, Szögyényi Emil, Szentkirályi Ödön, Kálly Jenő, Böm József, Keresztesy István, Vangl Károly, T. Schosberger Henrik, Propper Samu, Ordódy Lajos, Pongrácz Béla, Daróczi Vilmos, lapunk szerkesztője és végül Baranyai István mint jegyző.

Az ülés lefolyásából közöljük a következőket: Az értekezlet főtárgyát, a szakosztálynak még mult évben a pénzügyminiszterhez intézett emlékiratára adott válasz fölolvassza és tárgyalása képezte. A szakosztály amaz emlékiratában 6 pontban kifejezett következő kívánások vannak foglalva: 1. Alakítsanak felülvizsgáló bizottságok, a melyek a dohánytermelésre alkalmas talajt kipuhaltatják. 2. A dohányföldök barázdaiban s az elválasztó megyékben engedtesék meg kukorica, cirok, bab, borsó s egyéb konyhanövény termelése — s ez engedély körvonaloztassék pontosan. 3. Okadotolt esetekben a dohánytermelőnek nyújtott dohánnyermelési előlegek nagyobb összegekre emeltessek föl. 4. A dohány beváltásánál és osztályozásánál a termelők és beváltó közegek közt fölmerülő differenciák eligazítására, a dohány beváltó hivataloknál vegyes fölhasználó bizottságok állítsanak föl. 5. Az osztályozási szabályzat oda módosítsassék, hogy a kiválóbb pipa-dohányt termelő vidékek termékei előnyben részesítsenek. 6. A gazdasági tanintézetekben a dohánnyermelés tanítására nagyobb gond fordítsassék. Ezen emlékiratra a pénzügyminiszter

* Fölkérjük olvasóinkat, hogy ha talán ez irányban már kísérleteket tettek, vagy a jövőben tennének, sziveskedjenek kísérleteik eredményét velünk közölni.

most a következő választ adja: A dohánytermelők részéről a f. évi dohánybevéltési eredmények ellen állítolag több oldalról hangzottak panaszok folytán, az orsz. magy. gazdasági egyesület által m. évi ápr. 20-áról hozzám intézett beadványban hat pont alatt kifejezett óhajokat illetőleg, a szükséges tárgyalások megélése és adatok beszerzése után, a következőkről értesítem az egyesületet: Mindenek előtt ki kell jelentenem, hogy nem alap nélküli az egyesületnek a beadványa első pontjában kifejezett aggálya, mert a dohánytermelésre alkalmas talaj kipuhatólására kiküldött bizottságok munkalátába, a rájuk hárult nagy munkahalmaz folytán, itt-ott csakugyan csuszhattak be tévedések, s tényleg oly fölterületek is sorozhatók a dohánytermelésre nem alkalmasak közé, amelyeken gondos művelés mellett, gyártásra alkalmas és becses anyag teremhet: miert is, már csak a termelő közönség rogyogtatása végett is, elfogadom a felülvizsgáló bizottság felállítását iránt tett javaslatot. Ezen felülvizsgáló bizottság föllállítását azonban azon időig szükségesnek látom elhalasztani, míg a jelenleg is folyamatban levő talajvizsgálatok az eddig meglátogatott megyékben, a még meg nem vizsgált községeket is tényleg befejezést nyernek. A beadvány második pontjában kifejezett kívánsághoz képest már intézkedés történt, a dohányültetvények felülvizsgálatával megbízott községek tapasztalt téves eljárásának megszüntetése végett s a kiadott utasításban ki lett mondva, hogy az osztrák dohánytermelés elveivel csakis a konyha és más veteményeknek a dohány növények között való termesztése ellenkezik, de nem kártékony, sőt határozottan ajánlható, ha a termelők a dohányültetvény szeleiről, kukoricza, cizirók, kender vagy napraforgóval körül ültetik, de sőt hogy az sem ellenkezik az osztrák termelés szabályaival, ha az ültetvényeket keresztül szelő széles meszgyék szeleire bab, borsó vagy egyéb kisebb kerti növények, s nem azonban tök, dinnye, ugorka, vagy más egyéb kúszó növény, — egy sorral ültetik. — Sőt végre megengedtem, hogy a dohány ültetvények között feregrágás vagy mások folytán üresen maradt nagyobb területek, ha ott egyáltalában dohány plánta nincs, az említett kerti veteményekkel beültethessenek. A mi a dohánytermelőknél engedélyeztetni szokott rendkívüli dohánytermelési előlegeknek a beadvány harmadik pontjában óhajított nagyobb összegre leendő fölemelését illeti, erre vonatkozólag értesítem az egyesületet, hogy a felek által ez irányban benyújtott kérvényeket eddig is a lehetőségig tekintetbe vettem s ezentul is, a mennyiben a kérelem alaposága s az engedélyezni kért összegnek a kijelölt czélra leendő fordítása iránt aggályaim nem merülnek föl, a viszonyokhoz képest kívánt magasabb összeg erejéig figyelembe fogom venni. Másrészt azonban tekintettel ezen előlegek czéljára és rendeltetésére, ellenőrzést kívánok arra nézve életbe léptetni, hogy ezen előlegek a termelők által csakugyan beruházásokra lettek-e fordítva s ehhez képest az ültetvények beutazására, illetve a termésnek zöld állapotában való becslésére kiküldendő tisztviselőket utasítani fogom, hogy győződjék meg, vajjon az ily előlegeket nyert termelők teljesítették-e a hasznos beruházásokat s azoknak, a kik a nyert előleg nem e czélra fordítanak, nem fognék többé ily renkívüli előleg engedélyezni. A mi a beváltásnál a termelők és a beváltó hivatali községek között, a szállított dohány osztályozása iránt felmerülhető differenciáknak első fokban leendő elintézésére vonatkozólag, a beadvány negyedik pontjában kifejezett kívánalmat illeti, mely szerint az ily differenciák kiegyenlítésére minden beváltó hivatalnál vegyes fölszámoló bizottságok volnaak felállítandók, a melyek a kincstárt képviselő három tagból és a megye vagy gazdasági egyesület által a termelők köréből kiküldendő két tagból állanak, ez már azért sem tarthatom czélserűnek és keresztláthatónak, mivel a dohányjövődéki hivataloknak egyáltalában s nevezetesen a beváltás idején anyai szakértő tisztviselő nem is áll rendelkezésére, a kiket a javaslatba hozott fölszámoló bizot-

ságoknál az osztályozás iránt fölmerült vitás kérdések megoldására alkalmazni lehetne. A kivánt eljárás a beváltási költségeket így multhatlanul mérvben fogná fokozni s ezenkívül még a megye, esetleg a gazdasági egyesület által kiküldendő bizottsági tagoknak előreláthatólag engedélyezendő napidíjak csak a termelők vállalára nehezednének, még sem fogná az óhajított célt eredményezni. A javaslatba hozott négyes felszámoló bizottságokat, a melyek a dohány beváltás menetét is könnyen zavarhatnák, annál inkább mellőzendőknek tartom, mivel már a mostani szabályok, a melyek szerint minden beváltó bizottság három tagja közül az egyik, mint bizalmi férfi a dohánytermelők érdekeinek megóvására van hivatva s a melyek mellé szintén a dohánytermelőnek is érdekében törvényhatósági biztos van rendelve, az eddigi tapasztalatok szerint oly mérvben biztosítják a termelők érdekeit, hogy Szabolcs megye kivételével másutt a dohánybeváltás és osztályozás körül vitás kérdés alig merült föl. Ugy szintén nem vagyok azon helyzetben, hogy a beadvány ötödik pontjában kifejezett óhaj megvalósítását kilátásba helyezhessem, a mennyiben nem állhat akár a dohányjövődék, akár pedig a termelés érdekében az, hogy a gyártásra nem igen alkalmas csekély minőségű anyagnak termelését elmozdítsam s a jó minőségű árunk legalább közvetett hátrányára, a silány minőségű árunk árát emeljem. Ellenkezéleg véleményem az, hogy azon vidékek, a melyek a legjobban igyekezett mellett sem érik el a szállított áru minőségének tekintetében más kedvezőbb vidékek termesztését s a dohány minőségének megfelelő beváltási árakban munkájuk megjutalmazását, lassanként a termelésről leszorítottassanak, hogy így a dohány termeléstől való elmaradás folytán más megfelelőbb s nagyobb előnyök biztosító termesztési ágra menjenek át. — Végre a beadvány hatodik pontjában fölhozottakat illetőleg az én meggyőződésem is az, hogy a dohánytermelés elméleti tanulmányt és szakavatottságot igényel s e végre föllette szükséges, hogy az állami gazdasági tanintézetek és földmives iskolákban a dohánykertészet elsajátítása fölkaroltassék. Az ez irányban beszerzett adatokból arról győződtem meg, hogy a magyaróvári gazdasági academia tanelményi czélokra a mult évben 278 négyeszőgölön, a debreczeni gazdasági tanintézet 600 négyeszőgölön, a kolosmonostori 400 négyeszőgölön, a többi gazdasági iskolák közül pedig csak a lipótvári termelt (10 négyeszőgölön) ez utóbbi időkben dohányt. Minthogy pedig az e téren elért ezen eredményt kielégítőnek nem találom, egyidejűleg a kifejezett kívánsághoz képest azon megkéréssel fordulok a m. kir. földművelés, ipar és kereskedelemügyi miniszter urhoz, hogy a termelésnek és tanításnak az összes főnnebbi intézetekben való életbeléptetése iránt, intézkedni sziveskedjék. Mintatelepeknek a dohánybeváltó hivataloknál leendő föllállítását illetőleg tudatom, hogy egyes hivataloknál ilyenek már most is léteznek s a hol a föllállításnak szükségét látom, annak elrendelésével nem fogok késni. A mi a vándortanítókat illeti, ilyenek már eddig is alkalmaztattak s a mely vidékre ily tanítóknak küldését szükségesnek látom, ezután is szivesen teszem meg ez irányban a szükséges intézkedést. Budapest. 1886. márczius hó 2-án, gr. Szapáry s. k. A szakosztály pontonként tárgyalván a miniszter leiratát, a három első pontot helyeslő tudomásul vette. A negyedik pontnál azonban élénk vita fejlődött ki a dohány beváltásnál alkalmazandó községek kérdése tekintetében; végre abban történt megállapodás, hogy a pénzügyminiszter intézendő fölterjesztésben kértetni fog a polgári biztos hatáskörének szabályozása s vegyes bizottságok alakítása. A szakosztály óhajítja, hogy a polgári biztosok lehetőleg mindenütt szakértőkből neveztesse ki. A vegyes bizottság állana: a kincstár által kinevezett két dohánytermelőből és három kincstári hivatalnokból, a kik nem csomonként, hanem bálonként, 8 napi határidő alatt legyenek kötelesek a dohányt elbíralni. A további két pontban adott miniszteri válasz tudomásul vétett: Ezután

elhatározottat, hogy a pénzügyminiszterhez intézendő feliratban hangsúlyozzassék, miként a dohánytermelők ezennel jöminőségű dohánymagvakat kapjanak s elfogadtattok Sváb Károly amak indítványra, hogy az ártéri és partos földekén termelt s így különböző minőségű dohánytermékekre nézve különböző árszabályt állítsassék föl s — természetesen — a partos földön termelt dohány árának emelésével. Ezzel kapcsolatban szintén kívánatosnak tartja a szakosztály, hogy az u. n. kerti levelek, a melyek a kincstára is becsesek s a melyek a termelőnek nem adnak annyi jövedelmet, mint a közönséges dohány, szintén előnyben részesíttessenek. Csongrádmegyének föliratát, a melyben a dohánykertészek és dohánytermelő közötti szolgálati viszony minőségnek megállapítása iránt foglaltatik kérelem, a pénzügyminiszter az orsz. gazdasági egyesülethez véleményadás végett átvétén, ezt a szakosztály, tanulmányozás és jelentéstétel végett Szentkirályi Ödön szakosztályi-tagnak adta ki. Az ülés ezzel véget ért.

V e g y e s .

Pest megye dohánytermelése 1885-ben.

Bellaágh Imre, pestmegyei tiszti főügyész, mint kiküldött politikai biztos megtette jelentését Pest megye 1885-ik évi dohánytermeléséről, melyből következőket közöljük: A dohánybeváltás 1885. évi december 1-jén vette kezdetét s tartott 1886. évi febr. 17-ig bezárólag. A mult 1885-ik évi dohánytermés általában kevésbé jónak mondható az előző évek terméséhez képest, a minek főleg az esőhiány volt az oka. A budapesti felügyelőséghez 17 község, 8 pusztá és két jáz község tartozik. Ezen összesen 27 községben és pusztán 2672 hold és 1112 51 (holdját 1600 51 ölelve számitva) volt dohánynyal beültetve, összesen 330 termelő által. A beváltott dohány mennyisége 19,081 méterházast és 16 kilogrammot tesz, a melyért beváltási ár gyanánt kifizetett 361,657 frt 39 $\frac{1}{2}$ kr, fuvarpótlék fejében pedig 12,566 frt 73 kr. E szerint holdankint esik beváltási összeg 135 frt 31 $\frac{1}{2}$ kr, fuvardíj fejében pedig holdankint 4 frt 70 $\frac{1}{2}$ kr. A mi a termelés mennyiségét illeti, a főnnebbiek szerint esik egy holdra 7 mmázsa 14 kgr. és 64 dkg. dohány. Megemlítendő, hogy amint a mennyiség átlagosan van a főnnebbi kimutatásban feltüntetve, úgy a minőségre és kezelésre vonatkozólag is ez tartandó szem előtt, mert míg egyesek a termelés körül több gondot és szakértelmet fejtenek ki, addig másrésztől hanyag kezelés is fordul elő. Kitéendő dohányt termeltek az idén is, úgy mint az előző években: özv. Várady Gaborné Örkényen, Bém József Mike-Budán, Koburg herczeg Vacs-pusztán és ifj. Micsky Sándor Pusztán-Dánoson, akiknek dohányja ugy minőségre, mint a kezelésre nézve a legszigorubb bíralatot is kiállják. Ezenkívül kitéendő kezelési dohánnyal szállított: Vekerle Alsó-Nyáregyházáról, Bénédi Tápó-Szeléről. Szillassy István Pusztán-Dánosról, Pálffy grófné Kókaról, Tolnay Lajos, Becse Gábor, Fojt János Kakucsáról, Vitályi Tápó-Szent-Mártonból és Fuchs Bernát P.-Vatyáról. A beváltás minden akadály nélkül szigorú igazsággal eszközöltetett s a termelők részéről hivatalos beavatkozás nem kívántott.

Szerkesztői üzenetek.

Biblezy Gyula dohánybev. hivatali főnök urnak Nagy-L. é. t. Köszönettel vettük b. értesítést, a községek előjárásaihoz intézett felhívás a legelőnben tanúsítja lapunk iránti jó indulatát. Kérjük, e jó akaratot tartsa meg a jövőben is.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
Daróczi Vilmos.

Libetbányai dohánymag

kapható:

Messerschmidt Rezsónél

Libetbányán.

20 gramm ára 2 frt.